

(ב) דְבַר־נָא בְּאָזְנֵי הָעַם וַיִּשְׁאַלּוּ אִישׁ מֵאֵת רְעֵהוּ וְאִשָּׁה מֵאֵת רְעוּתָהּ פְּלִי־כֶסֶף וְכָלִי זָהָב: (ג) וַיִּתְּנוּ יְהוָה אֶת־חַן הָעַם בְּעֵינֵי מְצַרִּים גַּם הָאִישׁ מִשֶּׁה גְדוֹל מְאֹד בְּאֶרֶץ מְצַרִּים בְּעֵינֵי עַבְדֵי־פְרָעָה וּבְעֵינֵי הָעַם: ס

(ב) דבר נא באזני העם "דבר נא", אין נא אלא לשון בקשה. אמר לו הקב"ה למשה: בבקשה ממך אמור להם לישראל בבקשה מכם שאלו ממצרים כלי כסף וכלי זהב, שלא יאמר אותו צדיק "ועבדום וענו אותם" קיים בהם, "ואחרי כן יצאו ברכוש גדול" לא קיים בהם. עיקר הכונה העליונה של יציאה ברכוש גדול, היה כדי לרומם את רוח העם שניתן בשפל מצב העבדות שנים רבות, בטבע השפלה נפשו ואינו מבקש גדולות. על כן ראוי להרגיל נפשו בבקשות גדולות, כדי שיבא מזה גם כן לשאוף לגדולות במעלות הנפשות והמדות העליונות. על כן להורות שאין זה עיקר התכלית לשאוף אל אהבת כסף וזהב, על כן לא בא הדבר בתורת ציווי כי אם בבקשה, למען יעלה הדבר בשלימות. רוחם השפל יתרום ע"י ראותם

1 בראשית טו, יג. 2 בראשית טו, יד. 3 ברכות ט א.

עצמם מסובלים בעושר, ועם זה ידעו שלא זה הוא תכלית המבוקש, שהרי כל העניינים התכליתיים נאמרו להם בתורת ציווי ואזהרה, ודבר זה נאמר בלשון בקשה והתנצלות, כדי שלא יאמר אותו צדיק. ואמירתו של אברהם גם כן יש לומר מפני שכל מטרתו היתה להעמיד אומה המכרת את ד', ומודיעה שמו הגדול בעולם ע"י מציאותה והנהגתה כדרך שעשה הוא ע"ה בהיותו אחד בעולם. ולפעול על עמים רבים צריך גדולת הנפש ושאיפה גם כן לרכוש ומקנה וקנין, שעל ידי זה מתקרבים עמים רבים זה לזה ולמדים איש מדרכי רעהו. על כן ע"י אהבת הכסף שמזה בא מקנה וקנין כשהוא במצב הגון, לעשות עושר במשפט, מביא גם כן לידי התכלית המבוקש להאיר אור ד' ע"י ישראל בעולם. מה שאין כן אם יסתפקו

בשפלות נפשם רק להיות מרעים בעדר ואיכרים לבדם, ודבר לא יהיה להם עם אדם, ועמים זולתם לא ידעום, איך מתפשט אור ד' בעולם. על כן אברהם לתכליתו העליון בקש להרגיל נפשם אחרי שפלות עבדותם, שהיה כור הברזל לצורך סיגיהם ולהרגילם בהכנעה הדרושה לעול

התורה ומצותיה, שעם זה יחד יתרגלו ברוממות הנפש ושאיפה לחיים מדיניים חברותיים שיבאו ע"י הרצון להרבות הרכוש.

עין איה ברכות, א. א.

(ז) על עזות הכלבים, ראה עין איה שבת, ו, סח.

לא

יתפתח הישוב בא"י, יבנה הבנין הלאומי, מתוכו יפוח רוח גדול, נשמת האומה תתעורר לתחיה, מעומק טבעה תכיר את כל מהותה. מעוצם כחה תכונן את סדרי חייה העצמיים: הרוח המיוחד של האומה יכונן אמונת ד' אלהי ישראל בעולם, ואין צריך לומר בקרבה פנימה. המורכך ודלדול הכח, השורר עכשיו, מונע הוא אה גאון האמונה מהופיע בעולם, מעכב הוא את המהלך החי של המצות המעשיות יקשר האמונה האלהית אשר בתוכן מלהופיע בכל הדור. אבל יתפרץ הכח הפנימי כהר פרצים והחיים הישראליים, מתוך הכרח פנימי ומתוך הכרה חפשית גם יחד, יעשו באותו הצביון הראוי להם, — והצביון הטבעי להם הוא אשר יביא את התשובה הגדולה, את התשובה מאהבה, בלא שום נפילה חמרנית, כ"א תשובה פנימית נובעת מעומק האמת שבאור החיים של הנשמה. אין להצטער כלל מזרמי הרוח הלאומי הטבעי ההולך וכוואן; גם הקלקולים, שהוא מקלקל במהלכו, סופם לבא לכלל בנין ותקון.

מ

הדור הראשון של עקבתא דמשיחא, בתחלת קץ המגולה של ישוב א"י, הוא מכשיר את החומר של כנסת ישראל, והרוחניות צריכה לשמש בו שמוש של שמירת החיים הפנימיים, וכשיתחזק הכח החמרי של האומה או יגלו כל הסגולות הרוחניות הקדושות שבה, ותשוב התורה וכל מאורותיה לאיתנה. להיות לאור עולם, לעטרת המארת בידי ד' ולצניף מלוכה בכף אלהי ישראל.